

Patrimoni i història local

Francesc Esteva i Massaguer va cloure les Jornades d'homenatge al seu pare –Lluís Esteva– celebrades a Sant Feliu de Guíxols els dies 6 i 7 d'octubre, amb aquestes paraules: «Al meu pare –estic segur– aquestes jornades l'haurien plagut, perquè s'ha investigat el present i s'ha plantejat el futur del patrimoni i de la història local, sense mirar nostàlgicament el passat».

En efecte, el centenar llarg d'estudiosos que aquests dies s'han aplegat a l'entorn de dos temes tan actuals i importants n'han sabut mantenir ben alt el nivell de l'anàlisi i el treball sobre la seva problemàtica actual.

Patrimoni cultural

Inicià les Jornades el doctor Pere Palol i Salellas, professor emèrit d'Arqueologia Cristiana de la Universitat de Barcelona i membre de l'IEC, qui glossà d'una forma afectiva i espontània la figura del senyor Esteva, des de l'òptica personal de la seva amistat. I afirmà que estava convençut que el seu amic havia

tingut una vida plena i feliç. I que ha estat un exemple més que Catalunya, essent un país molt petit, té homes molt grans.

Tot seguit el professor Narcís Soler versà sobre el concepte de patrimoni cultural local,

els seus destinataris i la seva utilitat. Una accepció abstracta que, amb el temps, ha anat designant significats més amplis, fins a arribar a englobar les manifestacions pròpies de tota la cultura d'una societat; tot el bagatge cultural, associable també al natural. Aquest patrimoni, en el sentit més actual, ha de servir –i n'ha de gaudir– en primer lloc la pròpia comunitat que l'ha generat, a fi que es reforci la seva consciència col·lectiva d'identitat. Altres, els visitants, poden ser-ne usuaris, com també poden ser diversos els beneficis que pot oferir, sense excloure'n els econòmics. Per tal d'assolir aquesta fita, cal tractar el patrimoni cultural d'una forma racional, amb recursos i imaginació.

En aquest sentit, de la mà de Josep A. Gisbert, director del Museu Arqueològic de Dénia, passarem a conèixer una nova experiència de gestió i difusió del patrimoni cultural en un poble semblant al nostre, Dénia, que ha sabut posar al servei dels seus veïns, dels escolars i del turisme el castell i totes les altres restes arqueològiques de la ciutat. Es tracta d'aconseguir una interacció i complementarietat del binomi visitant/turisme i patrimoni cultural. No és una experiència única, sinó que fàcilment es podria aplicar a qualsevol ciutat semblant de les nostres comarques.

Tots vam agrair el llenguatge poètic utilitzat en la seva explicació apassionada i amena, mentre visionàvem un bon nombre de diapositives.

Al matí i a la tarda del primer dia, es llegiren comunicacions

Ramon Alberch (a l'esquerra) intervé en les Jornades d'homenatge a Lluís Esteva.

que reflectien l'estudi previ del patrimoni des de diferents àmbits temàtics. Des d'oferir una visió de conjunt dels dòlmens de l'Empordà i del Rosselló, fins a fer noves aportacions al coneixement de la cultura megalítica, al sud del Llobregat; i

veritable història –amb el que té d'objectivitat i subjectivitat– només pot ser història local.

Ramon Alberch, com no!, va ser l'encarregat d'insistir una vegada més en la importància de la funció dels

l'escriptor empordanès.

Quant al patrimoni d'imatges, s'evocà els estudis pioners i fonamentals de l'Emili Massanas, molt recordat i enyorat a Sant Feliu. Les Jornades acabaven amb la reflexió sobre la funció dels arxius locals en relació a la

PATRIMONI I HISTÒRIA LOCAL

de poblats ibèrics gironins tan propers com el de Castell Barri de Calonge o d'Ullastret. Per a tots, i d'una manera especial per als guixolencs, van ser motiu de preocupació també les comunicacions que feien referència a la Porta Ferrada, a la tipologia de les roques emprades en la seva construcció, per una banda; i a la diagnosi de la malaltia que les afecta, amb la proposta de conservació que evitaria la causa d'aquest deteriorament: l'aigua.

Tota aquesta diversitat –i àdhuc afinitat– temàtica del món de l'arqueologia va ser comentada amb lleugers tocs d'humor i de saviesa pel doctor Palol i, després, pel rigor científic del doctor Eduard Ripoll.

Història local

El segon dia de les Jornades es dedicà a pensar en el paper de la història local. El professor de la Universitat de Barcelona Llorenç Ferrer dissertà sobre el concepte d'història local, a partir de la mateixa noció d'història. De fet, la història només es percep des del microscopi local –l'espai viscut–, si es tenen en compte les necessitats elementals dels homes: obtenir recursos per sobreviure; reproduir-se biològicament; vèncer incerteses, etc. És a dir, la vida de la gent que viu, pateix i construeix el seu particular futur, individualment i socialment, en un ambient limitat que alhora es veu influït, des de fora, per un marc més general, allunyat. I és així com aquesta petita societat es va transformant.

La conclusió que jo, personalment, extrauria és que la

J. Toroni Gual Lluís Esteva

Jornades d'homenatge a Lluís Esteva i Cruaños

ÀREA DE CULTURA I PATRIMONI
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols

altres disciplines.

Les comunicacions, diverses en temes i èpoques, varen anar de la II-lustració, reflectida en la construcció de l'església de Solius, als diversos aspectes socials de la població guixolenc (s. XVIII-XX). No hi mancaren aportacions d'altres indrets, com Sarrià de Ter i Bàscara. La correspondència de Josep Pla

arxius com a font de la investigació històrica local. Una part, substancial, de les fonts necessàries per a la recerca històrica es troba als arxius. Tanmateix, l'actual obertura dels arxius cap a un públic més general ha facilitat l'accés a altres usuaris i a

història de l'ensenyament, i amb el coneixement dels usuaris dels de Tarragona. Finalment el Centre d'Estudis Ignasi Iglesias, Comissió d'Antropologia i Etnografia de Barcelona, ens suggerí el paper de la història oral i de la memòria col·lectiva en la història local, concretament en la recuperació d'oficis i indústries artesanals a l'antic municipi de Sant Andreu del Palomar.

La presidència de Ramon Alberch i de Josep Matas va ser prou àgil per conduir i comentar, amb intel·ligència i coneixement de causa, totes les comunicacions del segon dia.

Cloenda

Les Jornades sobre patrimoni i història local fetes en memòria de Lluís Esteva i Cruaños –traspasat tot just fa un any– han servit per refermar-nos en el camí a seguir. Cal continuar –i refer, si cal– la tasca que havia iniciat el senyor Esteva, amb la seva mateixa tossuderia i dedicació.

La presència –i trobada– a les Jornades de, almenys, tres generacions diferents d'estudiosos –la de l'Esteva, la intermèdia i la més jove– revela el fet de la continuïtat en aquests treballs. Cada nova generació d'historiadors es replanteja –i l'ha de qüestionar– el bagatge cultural dels seus avantpassats, i ensems hi afegeix visions i aspectes nous que enriqueixen i aprofundeixen aquella herència.

Aquest ha estat l'objectiu que –pensem– s'ha aconseguit. La publicació de les actes en serà un fidel testimoni.

ÀNGEL JIMÉNEZ

amb Lluís Duran i Ventosa va completant a poc a poc la documentació que algun dia ens permetrà de conèixer la personalitat complexa de